

totulă, însă cred că a mă achita lăsându-re pe Colbert. — Si în adevăr Mazarini nu se înșelase. Colbert era fiul unui fabricant de postăvării, adică se trăgea din acea clasă ce a produs multe genii mari. Dotat cu un spirit solid și laborios, cu o animă ce nutrea în sumo sentimentul gloriei naționale, el se urcă la trăpta de ministru *prin propriul său merit*, unde funcționă timp de 22 ani. Acest mare om patrunsa îndată care era starea țării săle și nu și sacrifică totuști geniușii decât spre a complecta opera predecesorelor său. Suli rădicase *agricultura*, Colbert înțelese că pentru ca o națiune să fie în adevăr mare, pentru ca o societate să fie în adevăr completă trebuie să și desvolte tutrele ramurile de viață. Imbrățișă dar *comerciul și industria*, cu unu zel atât de mare încât mulți îl făceau o culpă, că ocupatul pre mult de opera sea neglijase agricultura. Nu vom atinge acestu punct, poate că eroreea lui Colbert și avea rațiunea ei. Destul să menționăm că odată ajuns la cîrmă, cea întâi grija a sea fu se aducă o ordine în finance, fiind convins că fără restabilirea unei complete armonii în balansa finanțelor, ori-ce reforme aduse în comerțul său în industrie nu puteau să aibă nici un efect. Întocmai ca medicul ce observă cu atenție pulsul bolnavului, Colbert observase că delapidările și prevericările ce se făceau în bani publici, alterese pulsul regulat al Franței și îprodusese o rană profundă. — La venirea sa la ministerul din 84 milioane ce se percepeau de pe imposte, abia 32 milioane intrau în cassa Statului. Era timpul ca astfelii de anomalii să inceteze, și pentru că reul să fie curmat cu putere, Colbert nu esită să înființeze o curte de justiție înaintea cărăi fură trași toti delapidatorii din arme publici. Cassa Statului dobândi o mare parte din somele ce i se sustrăseseră; exemplul era energetic și rana finanțelor se puseră în cură. Apoi făcu o revisie scrupulosă în tarifa vămilor și în fine prin geniu și sciință sea restabili ordinea în locul confuziei, diminuându-impostele prin mijlocul unei economii admirabile.

Industria Francesă luă un mare sfert sub brațul acestuia mare om: unu million de franți era afectat pe fiecare an pentru încurajarea fabricilor de lână, concesiuni de totuști felii, mai bine de